

Valgamaa noorsootöö arengustrateegia 2009-2020

1. Sissejuhatus

Valgamaa noorsootöö arengustrateegia 2009-2020 on esimene noorsootööd põhjalikult eraldiseisva valdkonnana käsitlev arengudokument maakonnas, mis sisaldab laiapõhjalist kokkulepet noorsootöö prioriteetide osas. Dokumendi koostamisel osales suur hulk noorte ning noorsootöö küsimustega tegelevaid riiklikke asutusi, kohalike omavalitsuste struktuure, mittetulundussektori organisatsioone, ettevõtjaid ning sihtgruppide esindajaid. Antud strateegilise dokumendi eesmärk on ühtlustada arusaamu sellest, millistena tahame näha tulevikus Valgamaa noorsugu ja noorsootööd ning kuidas selleni jõuda.

Valgamaa noorsootöö arengustrateegia koostamist alustati novembris 2008 maakondliku noortekonverentsiga „Räägi minuga!“. Strateegiaprotsessi algatajateks olid Valga Maavalitsus ning MTÜ Valgamaa Partnerluskogu. Viimane sai rahastuse Vabaühenduste Fondilt laiapõhjalise kaasava strateegiaprotsessi läbiviimiseks, millega on finantseeritud töörühmade ja seminaride läbiviimist ning strateegiaeksperti tööd.

Strateegia koostamisel on arvestatud Eesti noorsootöö strateegiaga 2006-2013, hetkel kehtiva noorsootöö seaduse, noorsootöö kontseptsiooni ja teiste noorsootöö valdkonda puudutavate õigusaktidega ning Valga maakonna arengustrateegiaga.

Arengustrateegia ajakohastamine aastani 2020 jätkus 2014 aasta detsembris ja 2015 aasta aprill – mai. Arengustrateegia uuendamise peamisteks töövormideks olid noorsootöötajate ja noortega tegelejatega ümarlauad ning töökoosolekud.

Arengustrateegia seires osalesid Valgamaa 13 omavalitsuse noorsootöötajad, Valgamaa Noortekogu, Kaitseliidu Valgamaa maleva, Töötukassa, Valgamaa Rajaleidja keskuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu esindajad.

Dokumendi eri osades on kirjeldatud hetkeolukorda, noorsootöö valdkonna arenguvajadusi ja peamisi probleeme, sõnastatud on visioon ja püstitatud eesmärgid aastaks 2020, koostatud tegevuskava eesmärkide saavutamiseks aastatel 2015 – 2020, loetletud peamised koostööpartnerid, käsitletud tulemuste läbivaatamise ja strateegia uuendamise korda.

Strateegia kasutatakse järgmisi lühendeid:

KOV – kohalik omavalitsus

ANK – avatud noortekeskus

MTÜ – mittetulundusühing

EHIS – Eesti Hariduse Infosüsteem

EANK - Eesti Avatud Noortekeskus

EVS – Euroopa Vabatahtlik Tegevus

MV – Valga Maavalitsus

KÕK - Valgamaa Kutseõppekeskus

2. Noorsootöö definitsioon ja kontekst

Valgamaa noorsootöö arengustrateegia koostamisel 2008 aastal lähtuti Eesti noorsootöö strateegia 2006-2013 eesmärkidest ja põhimõtetest ning Noortevaldkonna arengukavast 2014-2020

Noorsootöö seaduse järgi määratletakse Eestis noorena inimesi vanuses 7-26 aastat

Noorsootöö eesmärk on tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgeks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel tegutseda.

Noorsootöö korraldamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

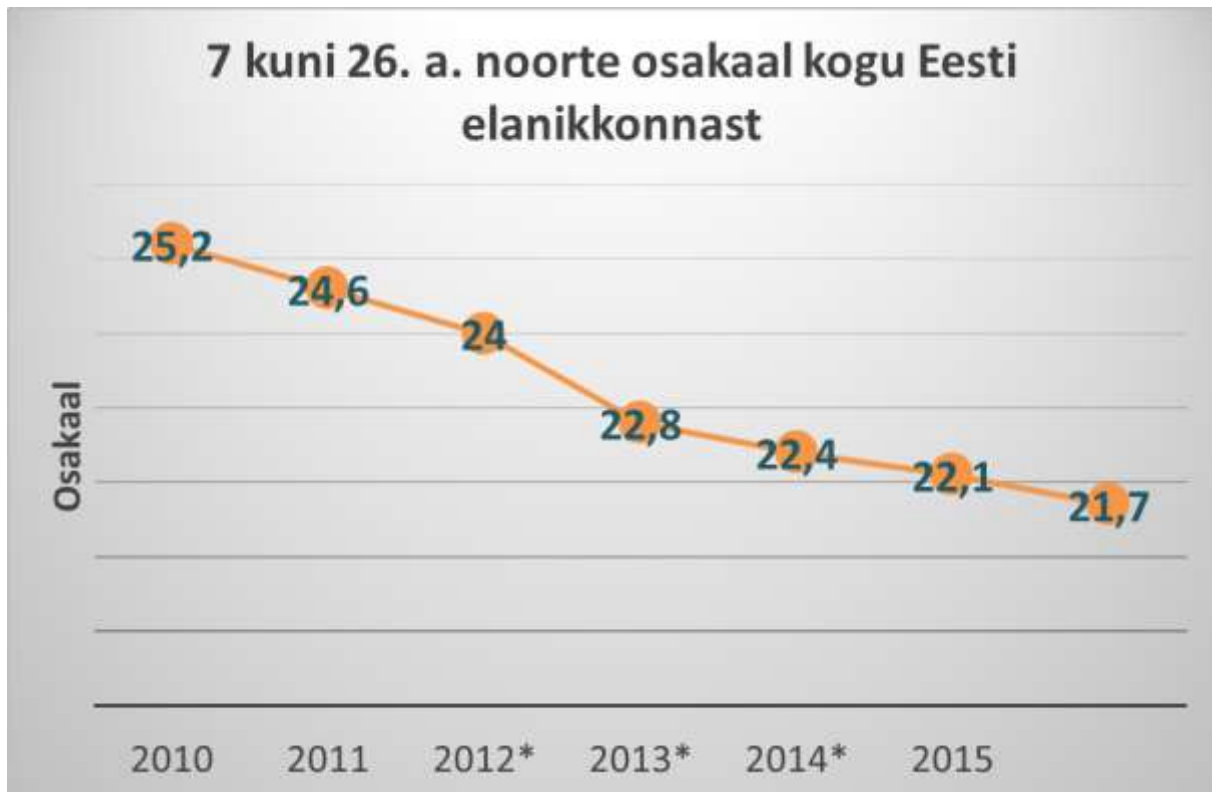
- 1) noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;
- 2) tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;
- 3) noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- 4) noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
- 5) noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõtetest.

Noortevaldkonna arengukava 2014-2020

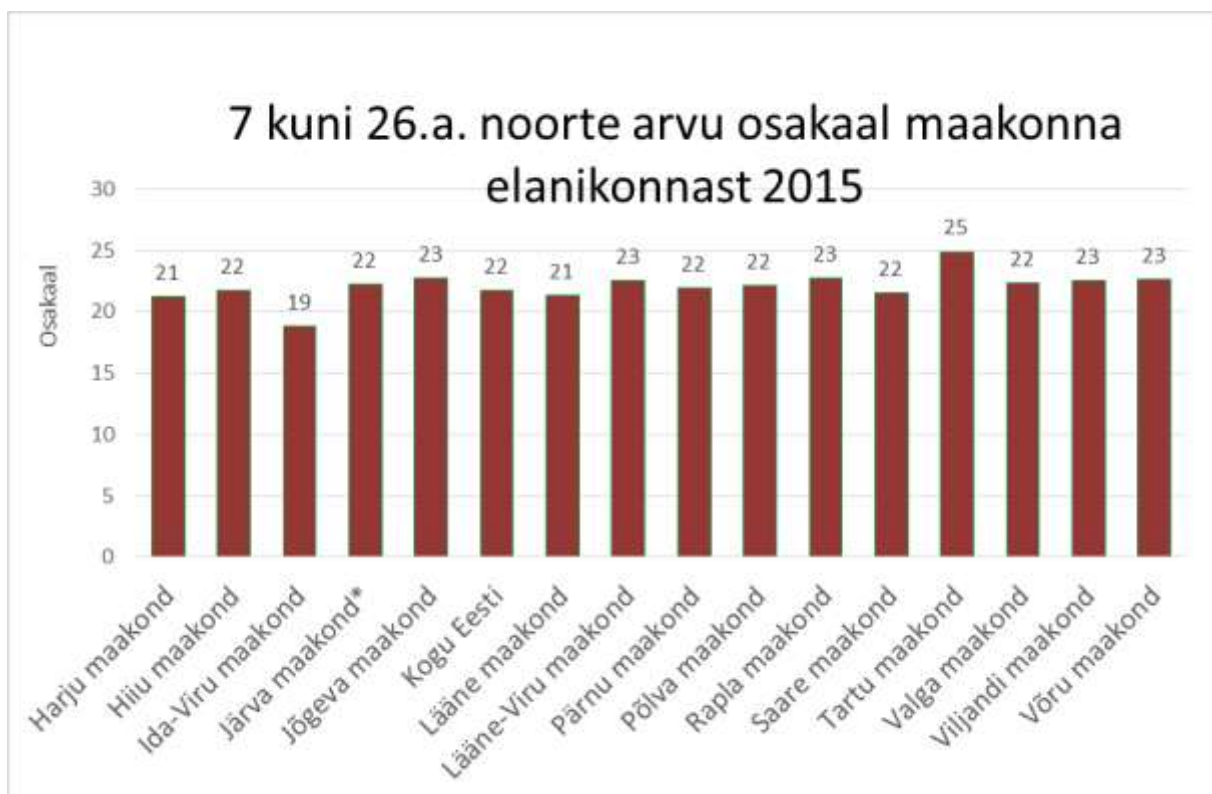
Lähtudes noorte seisundist ja Eestis seatud eesmärkidest on perioodil 2014 - 2020 noortevaldkonnas vajalik võtta fookusesse järgmine:

- Rohkem võimalusi loovuse arendamiseks, omaalgatuseks ja ühistegevuseks.
- Ebavõrdsete olude mõju vähendamine noore arenguvõimalustele ja tõrjutuse vältimine.
- Aktiivne osalus kogukonnas ja otsustes.
- Edukus tööturul.
- Kvaliteetne noortepoliitika ja noorsootöö.

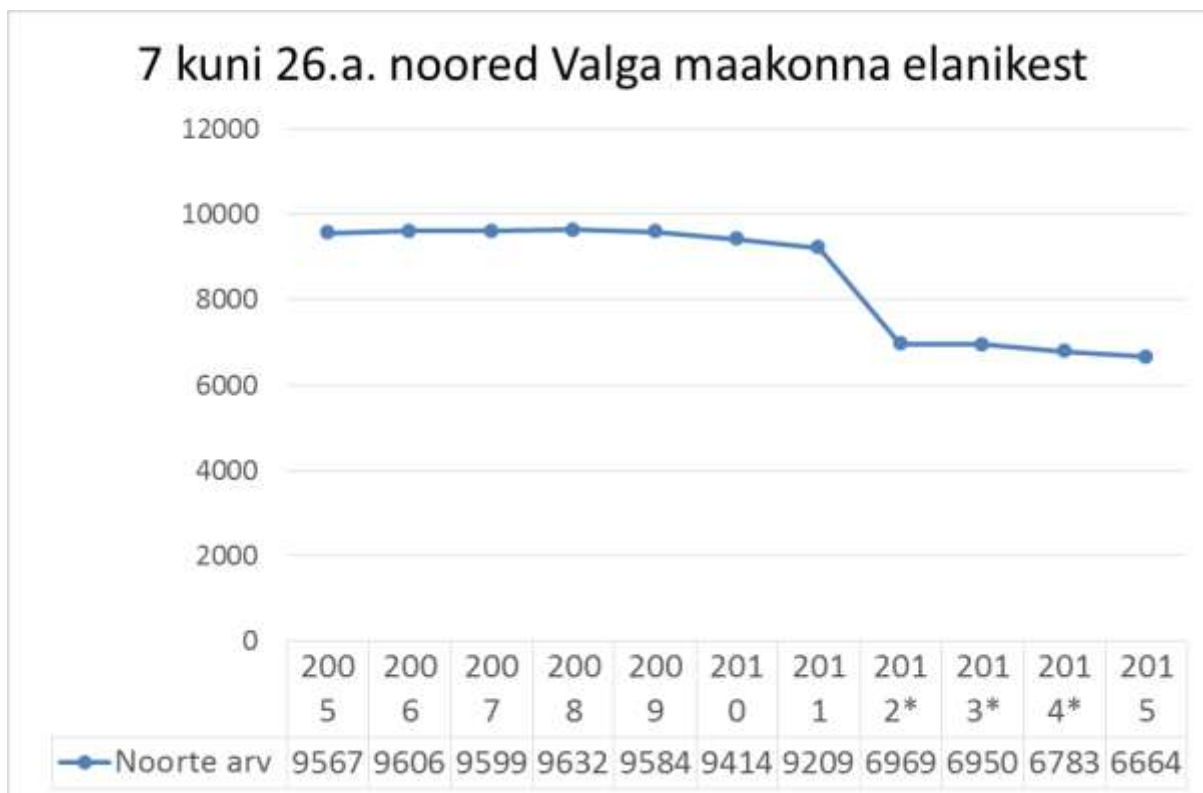
3. Hetkeolukorra kirjeldus

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Rahvastikuregistri andmetel on 01.09.2015 maakonnas 7-26 eluaastaseid noori 7 138. Aastal 2008 oli samas vanuses noori 8 997

Omavalitsuste vahel jaguneb noorte (7-26 eluaastat) arv järgnevalt:

Omavalitsus	Noorte arv 2008 seisuga	Noorte arv 01. september 2015 seisuga
Valga linn	3578	3018
Otepää vald	1114	877
Tõrva linn	805	616
Helme vald	642	518
Puka vald	506	361
Tõlliste vald	461	345
Sangaste vald	397	298
Hummuli vald	292	206
Palupera vald	319	272
Taheva vald	232	143
Karula vald	270	215
Põdrala vald	251	173
Õru vald	130	96

Allikas: Rahvastikuregister

Valga maakonna tasandil korraldab noorsootööd Valga Maavalitsuse haridus - ja sotsiaalosakond, kohalikes omavalitsustes erinevad spetsialistid vastavalt ametijuhendile.

2015/2016. õppeaastal on maakonnas kokku 22 kooli, õpilaste arv kokku ~ 3195

2008. aastal alustas Valga Maavalitsuses tööd maakonnas töötav karjäärinõustaja. Ametikoha eesmärk oli aidata koordineerida maakonna noorte kutse- ja karjääriteenuste süsteemi, anda noorele teadmisi, oskusi ja nõu karjääri teadlikuks ning oskuslikuks planeerimiseks.

1. septembril 2014 alustas maakonnas tööd SA Innove juhitud Valgamaa Rajaleidja Keskus, kus pakutakse karjääri- ja õppenõustamisteenuseid. Keskuse sihtgrupiks on kuni 26aastased lapsed ja noored, noortele pakutav teenus on tasuta. Ühtlasi korraldab Valgamaa Rajaleidja Keskus maakonna nõustamiskomisjoni tööd.

-Koolisisese noorsootööga ja noorte huvide suunajana tegutseb 1,0 koormusega huvijuht maakonna kolmes koolis. 5- es koolis on huvijuht tööl 0,2; 0,25; 0,5 või 0,8 koormusega. Teistes koolides on kontaktisikud, kes jagavad huvitegevuse infot.

EHIS- e andmetel tegutseb 2015/2016 õppeaastal Valgamaal 4 **huvialakooli** (Valga Muusikakool, Tõrva Muusikakool, Otepää Muusikakool ja Puka Kunstikool kokku 451 õpilase ning 61 pedagoogiga. Lisaks rahastab Valga linn koos Valka linnaga ühist Valka kunstikooli, kus õpib ca 100 noort Valgast.

2015. aasta 1. septembri seisuga on Valgamaal **8 aktiivset noorteühendust (2008. aastal 9)**, mis koondab ca 800 noort. Suuremad noorteühendused on järgmised:

Valgamaa Noortekogu – 9 noort
Kodutütarde Valgamaa Ringkond – 273 noort
Noorte Kotkaste Valgamaa Malev – 219 noort
Eesti Skautide Ühingu Otepää Skaudilipkond – 11 noort
Eesti Punase Risti Noored. Valgamaa Selts – 37 noort
MTÜ Noored Sotsiaaldemokraadid – 100 noort
Valgamaa Reformierakonna Noortekogu – 75 noort
MTÜ IRL Noored – 67 noort

Noorteühendused ja – organisatsioonid koolides 1. Septembri seisuga 2015

KOOL	ÕPILASESINDUSE LIIKMETE ARV	ORGANISATSIOONI NIMETUS	LIIKMETE ARV
Ala põhikool	5	-	-
Hargla põhikool	10	Kodutütred Noorkotkad	3 2
Hummuli Põhikool	5	-	-
Keeni Põhikool	16	-	-
Lüllemäe Põhikool	10	-	-
Otepää Gümnaasium	14	Skaudid	12
Palupera Põhikool	15	-	-
Puka Keskkool	14	Kodutütred Noorkotkad	5 5
Pühajärve Põhikool	16	Kodutütred Noorkotkad	7 3
Riidaja Põhikool	-	-	-
Tsirculiina Keskkool	8	T.O.R.E	12

Tõrva Gümnaasium	22	Kodutütred Noorkotkad	16 11
Valga Gümnaasium	12	Kodutütred Noorkotkad	16 21
Valga Jaanikese Kool	7	-	-
Valga Põhikool	32	Punane Rist	14
Valga Priimetsa Kool	20	T.O.R.E	20
Valgamaa Kutseõppekeskus	-	-	-

Valgamaa Noortekogu loodi 24. märtsil 2006. aastal. Valgamaa Noortekogus oli 2014. aastal 17 liiget ning presidendiks Sirli Pippar. 2015 aastal on liikmeid 9, hetkel puudub president.

Organisatsiooni **peaesmärk** on võimaldada Valgamaa noortel osaleda otsustamisprotsessides ja kaitsta maakonna 7-26aastaste noorte huvisid neid puudutavates valdkondades kõrgemal tasandil.

Eesmärgid:

- tuua noorte probleemid ja vajadused maakondlikule tasandile;
- leida meetodeid noorte aktiveerimiseks ning võimaluste mitmekesistamiseks;
- propageerida elujaatavat suhtumist;
- pakkuda noortele tuge valikute tegemisel ning ideede elluviimistel.

Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla on 27. aprillil 2010. aastal Taageperas Valgamaal maakonna aktiivsete noorsootöö eestvedajate poolt loodud ühendus.

Tankla eesmärgiks on läbi noorsootöökeskuse arendada ja toetada maakonna noorsootöövõrgustiku erinevaid osapooli ja nende tegevusi, tagamaks maakonna noorte ja noorsootöötajate huvide esindatus kõigis Valgamaa kolmeteistkümnes vallas-linnas ja maakonnas tervikuna.

MTÜ Tankla tegevusteks on: Noorteleht Tankla koostamine, väljaandmine, Tankla TV, mini Tankla, Vabatahtliku Passi väljaandmine, Õpilasmaleva käivitamine, Valgamaa Noorte Suvekooli organiseerimine ja läbiviimine, projektide kirjutamine ning nendes osalemine, Koolituskeskuses noorsootöö alaste koolituste läbiviimine.

EANK liikmed on: Tõrva ANK aastast 2012 ning Tankla esindab maakonna 7 noortekeskust aastast 2014.

Noorteorganisatsioonide ja ühenduste vähesus või kadumine maakonnast on tingitud juhendajate puudusest. Kui kaob eestvedaja, kaob ka organisatsioon/ühendus. Nii ei toimi maakonnas Noorteühendus ELO, 4 H.

1. jaanuari 2015 seisuga on palgaline noorsootöötaja 13 omavalitsuses, neist 7 poole koormusega (0,5 ametikohta), 8 täiskoormusega (1,0 ametikohta). Valga linnas 3 ja Tõrva linnas 2 täiskohaga noorsootöötajat. Kõigis 13 omavalitsuses on toimivad avatud noortekeskused või toad.

Puka valla avatud noortekeskus rajati Puka Keskkooli ruumidesse. Noortekeskuse kohandamiseks kooli ruumidesse taotleti raha Kohaliku omavalitsuse programmist ja

Regionaalsete investeringutoetuste andmise programmist. Noortekeskus avati 12. septembril 2015.a.

Allolevas tabelis on toodud omavalitsuste kaupa tegevusvõimalused ja vajadused noortele.

KOV	NOORSOOTÕO VÕIMALUSED	VAJADUSED
Helme vald	<p>Noorsootõtaja – 1,0 ametikohta, ametinimetusega noorsoo- ja sporditöö spetsialist</p> <p>Tegutsemiskoht: Ritsu spordibaas</p> <p>Tegevused: võimalik kasutada treeningute tegemiseks ning mängude läbiviimiseks suurt saali ning jõusaali. Hetkel on noortel võimalus mängida erinevaid lauamänge ning panna puslesid kokku, lugeda ajakirju, teha filmiõhtuid suurele seinale tänu projektorile ning nautida seda mõnusatel kott-toolidel.</p> <p>Koostöös Taagepera külaseltsiga ja Ala kooliga/rahvamajaga vahetatakse üksteisega inventari (lauajalgpall, õhuhoki jms), et erinevate piirkondade noored saaks kasutada teisigi võimalusi.</p> <p>Avatud E-R 15-20 (kindel süsteem veel väljatöötamisel). Keskmiselt külastab päevas kuni 20 noort vanuses 7-24.</p> <p>Lisavõimalused: Helme vallas saavad noored vaba aega veeta Ala koolis/rahvamajas, kus enamasti on õpilaskodus elavad õpilased. Taagepera külaselts korraldab ringe, kus saavad ka noored osaleda. Helmes ja Kalme külas on päevakeskus. Kalme külas korrastati 2014 aastal palliplats.</p>	<p>Kuna Helme vallas pole varasemalt olnud ei noortekeskust ega ka noorsootõtajat, siis hetkel tuleb tekitada noortel harjumus käia ühes kohas koos. Noortekeskuse poole pealt on vajadus inventari, remondi järele, mis asub Ritsu spordibaasis. Kuna Helme vald on rõngasvald ümber Tõrva linna, siis on üpriski keeruline kaasata kõiki noori. Paljud noored käivad Tõrva Avatud Noortekeskuses.</p>
Hummuli vald	<p>Noorsootõtaja – 0,5 ametikohta</p> <p>Olemas noortetuba, kus noored saavad kasutada nelja internetiühendusega arvutit, lauamänge, raamatuid, välja on pandud kõikvõimalikud infomaterjalid, on koroonalaud, Wii, minipiljard, õhuhoki, lauajalgpall.</p> <p>Noortetuba on avatud tööpäeviti kell 13-17.20. Suvisel ajal ja koolivaheaeagadel on noortel võimalus noortetuppa pääseda alates hommikul kella 8-st.</p> <p>Noorsootõtaja teeb üritusi Hummuli rahvamaja saalis ja noortetoas. Samuti väliüritusi Hummuli alevikus.</p>	<p>Noortele oleks vaja häid huviringide juhendajaid, kellel on omavalitsustes peaaegu olematu ringijuhitasu. Seega peab piirduma, kas oma ala fanaatiliste esindajatega, kes ise oma tegevusele peale maksavad või väga traditsioonilistele ringidele, mis töötavad justkui inertsist.</p>

	<p>Sügisel avati paneelmajade juures mänguväljak.</p> <p>Olemas võrkpalliplats, staadion ja jalgpalliväljak.</p> <p>Koolil puudub võimla, kuid vallavalitsus toetab kord nädalas noorte sõitu Tõrva spordisaali, kus mängitakse koos võrkpalli ning külastatakse jõusaali.</p> <p>Transpordivahendiks on valla buss. Saali rendi maksab Hummuli Vallavalitsus.</p> <p>Spordiringi juhendaja tegeleb korraldusliku poolega.</p> <p>Lisaks on noortel tegevusvõimalus Jetti päevakeskuses (internet).</p> <p>Peamised külastajad on vanuses 9-16. Keskmiselt külastab noortekeskust kümnekond noort päevas.</p> <p>Sügisest alates saavad noored kord nädalas osaleda showtantsu treeningul (toimub rahvamaja saalis).</p> <p>Noored käivad noorte suvepäevadel, teatrilaagris ning osalevad aktiivselt kodutütarde ja noorkotkaste tegevustes.</p> <p>Asukoht Valga lähedal võimaldab osaleda noortel maadlus- ja jalgpallitreeningutel ning käia muusikakoolis ja kunstiringis.</p>	
Karula vald	<p>Noorsootõtaja - 0,5 ametikohta .</p> <p>Võimalus mängida WII-d, X-BOX 360, piljardit, koroonat, õhuhokit, lauamänge, olemas internetiühendus, võimalus meisterdada. Palju tehakse koostööd Valgamaa Rajaleidja keskusega. Mitmeid sündmusi ja transpordi poole pealt toetab Valgamaa Kaitseliidu Malev. Enamus sündmusi on projektipõhised.</p> <p>ANK- tegutseb Lüllemäel endistes postkontori ruumides.</p> <p>Avatud neljal päeval; 20 tundi nädalas, päevane külastatavus 3 - 19 (sündmuste ajal ja koolivaheaegadel suurem).</p> <p>Erinevad ringid toimuvad Karula valla Kultuuri- ja huvialakeskuses: linetants, kunstiring, tänavatants, peotants.</p> <p>Enamus ringe ja suur hulk huvitegevust on kaetud kooli poolt.</p>	<p>Vajadus on Kaagjärve külas oma ruumide järele. Lüllemäe külas asuv Noortekeskuse maja vajab korralikku rekonstrueerimist (soojustamine, küte, vesi kanalisatsioon jne.).</p>
Otepää vald	Noorsootõtaja (juhataja) – 1,0 ametikohta	Uute huviringide

	<p>Avatud 3 päeva nädalas, päevane külastatavus keskmiselt 10-15 noort, vanuses 7-16. Suvistel aegadel üsna vaikne. Tegevused noortekeskuses: trummiringid, filmiõhtud, ürituste läbiviimine, väljasõidud, projektid jpm.</p> <p>Kohapealsed võimalused noortekas: sünnipäevade läbiviimine, lauamängud (suured ja väikesed), seminaride ja koosolekute läbiviimise võimalused. Huviringide võimalused:, workshopid, koolitused ja erinevad ettevõtmised noorte poolt ja noortele.</p> <p>Spordiväljakud, laste mänguväljakud.</p>	<p>korraldamise vajadus. Noortetuba Pühajärvele, teise noorsootöötaja olemasolu (kasvõi poole kohaga), bändi ruumi vajadus, suurem hoone erinevate huviringide korraldamiseks ja koondamiseks.</p>
Palupera vald	<p>Noorsootöötaja – 1,0 ametikohta , kes 1/5 tööajast teeb noorsootööd Paluperas, külamajas ja 4/5 ajast Hellenurme noortekeskuses.</p> <p>Nõuni -s on noortepäeva osas leping FIEga. Külastatavus: keskmiselt igal õhtul 5-7 noort, sündmuste puhul enam.</p> <p>Noored saavad kokku Hellenurme noortekeskuses, Palupera külamajas ja Nõuni noortetoas, kus sageli on kogu kultuurimaja nende päralt.</p>	<p>Noorsootöö nõrkused: kõikides külakeskustes pole piisavalt mänguväljakuid. Huvihariduseks, sportimiseks ja muuks sisukaks tegevuseks on Palupera vallas küll mitmeid võimalusi, kuid nende edasine arendamine nõuab investeringuid, infrastruktuuri ja valdkondade vahelist paremat koordineeritust. Huvi on eelkõige huviringides, spordiklubides ja looduses aktiivse liikumise vastu.</p>
Puka vald	<p>Noorsootöötaja – 0,25 ametikohta</p> <p>Kuigatsis noortetuba - hetkel passiivne. Aakres tegutseb loovusring 2 korda nädalas.</p> <p>Pukas – Avatud Noortekeskus „Noortepada“</p>	<p>Leida tegevusi vandaalitsevatele noortele. Atraktiivseid tegevusi noormeestele ning vanemaalistele noortele (18+), kes tulevad nädalavahetusteks koju. Kaasata noorsootöösse aktiivsemalt teisi valla kogukondi Aakre, Kuigatsi, Soontaga.</p>
Põdrala vald	<p>Noorsootöötaja - 0,5 ametikohta.</p> <p>Riidaja Noortetuba – avatud 3- 4 päeva nädalas. Lahtioleku aeg 13.00-17.00, mõnel päeval kauem, lisaks õhtused üritused, mis</p>	<p>Vaja oleks väliürituste läbiviimiseks pop-up telki. Noortekeskusele laagri- või</p>

	<p>kestavad kuni kella 22-ni. Päevane külastatavus keskmiselt 7-9 noort. Üritustel oluliselt rohkem. Tegevused: õhuhoki, lauajalgpall, Xbox360, wii, suur lameekraaniga telekas, arvuti koos kõlarisüsteemiga. On mitmekülgne mänguvalik ja suur filmikollektsioon. Mängida saab ka erinevaid lauamänge, kultuurimaja fuajees piljardit. Riidaja Põhikoolis jõusaal, palliplats, staadion, mänguväljak, käsitöötuba. Pikasillas kajakid ja kanuud.</p>	<p>matkavarustust (telgid, madratsid jms), mida oleks võimalik laenutada.</p>
Sangaste vald	<p>Noorsootöötaja- 1,0 ametikohta Avatud teisipäevast reedeni 14.00-18.00, ürituste ajal ka nädalavahetusel. Külastajate arv päevas 15-20 noort vanuses 6-15 . Tegevused ANK-is: igapäevased piljardimängud, lauamängud, kolmapäeviti pannkoogipäevad, foting, aeg-ajalt teeme käsitööd, ehteid ja muud. Plaanis on teha tervisliku toitumise õppepäevi, koos toidu valmistamisega. Kevadel lilleseemnete külvamine ja suvel nende istutamine, pikeerimine ja kastmine ning hoolitsemine.</p>	<p>18-29 aasta vanustele noortele on vaja maa-ala, kus oleks võimalus korraldada kiirendusvõistlusi või lihtsalt triftida, hetkel korraldavad seda kirikuesisel platsil, mis pole lubatud. Noorematele seiklusparki ning mänguväljaku laiendust. Sangaste aleviku noored soovivad ise oma noortetuba või keskust, sest praegune noortekeskus asub 5 km kaugusel keskusest ja teises külas. Vahemaa tõttu ei külasta Sangaste aleviku noored Keenis asuvat noortekeskust.</p>
Taheva vald	<p>Noorsootöötaja – 0,5 ametikohta Taheva valla Avatud Noortekeskus tegutseb Hargla Maakultuurimaja struktuuriüksusena ning on avatud neljal päeval nädalas Hargla külas Hargla Maakultuurimajas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esmaspäeviti 14.00-20.00 • Teisipäeviti 14.00-20.00 • Kolmapäeviti 12.00-17.00 • Neljapäeviti 16.00-19.00 • Reede, laupäev, pühapäev – suletud (Neil päevil toimub enamik noortekeskuse poolt korraldatavatest sündustest, millest teavitatakse noori läbi Internetikanalite (Facebooki – Taheva valla 	<p>Ühistranspordi võimalused Harglast Koikküla suunas pärast kella 17.00-i puuduvad – vajadus vähemalt paaril päeval nädalas hilisema väljumisega transpordi järele. (Sündmuste korraldamise puhul on reeglina eelarvesse transport sisse arvestatud)</p>

	<p>noored, ank.taheva.ee, www.taheva.ee, www.kotus.ee, külade infostendid, otsekontakt noortega)</p> <p>Päevane külastatavus kõigub suuresti. Keskmine jääb vahemikku 2-10 noort. Ringide päeval keskmine 8-14 noort.</p> <p><u>Koikküla külakeskus:</u> lauatennis, õhuhoki, piljard, jõusaal, interaktiivne jalgpall, korvpall, Internet, arvutid, saal ürituste jaoks, heitematt – treeninguteks (maadlus), televiisor; DVD, VHS ja CD mängija.</p> <p><u>Taheva külakeskus:</u> Arvutid, Internet; koolitööde tegemine + väljaprintimine.</p> <p><u>Taheva valla Avatud Noortekeskus:</u> piljard, lauajalgpall, koroon, võrkpalli taristu (tablood, väljakupiirded, postid, võrgud, pallid, antennid – kolme väljaku jaoks), lihtkäsiõnged õngitsemiseks, 14 paari suuski, 14 jalgratast; DVD, VHS, CD mängija; teler, projektor koos kaasakantava „linaga“, erinevad pallid, ruumid sündmuste korraldamiseks.</p> <p><u>Ringid Taheva valla Avatud Noortekeskuses:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 1x nädalas esmaspäeviti kell 14.30-16.00 sportmängude ring 12.-16. aastastele (jalgpall, võrkpall, saalihoki, indiac, korvpall jne) <i>(alustasime jaanuarist)</i> - 2x kuus õngitsemise ring. Teooria ja õpituba 1x kuus teisipäeviti ja püügiretked 1x kuus nädalavahetustel. Kuupäevad on liikumises, sõltuvad ilmast. Sihtrühm kuni 26.- aastased noored. <i>(alustame jaanuaris)</i> - Loovusring 1.-5. kl õpilastele 1x nädalas kolmapäeviti kell 14.30-16.30. (meisterdamine, käsitöö, erinevad meeskonna mängud, liikumine jne) 	
<p>Töliste vald</p>	<p>Noorsootõtaja - kaks 0,5 ametikohta</p> <p>Noortekeskus on avatud 5 päeva nädalas ja on lahti 4h päevas. Keskmine noorte külastatavus on 10 noort päevas.</p> <p>Noortekeskuses toimub kolm korda kuus meisterdusring, kaks korda kuus kokkamis- ja kunstiring ning veel mängitakse bingot ja lauamänge. Kvartalis korra toimub</p>	<p>Vajadus leida kohalikke noori, kes tunneks samuti huvi noorsootöö arendamise vastu ja oleks valmis kirjutama projekte, et ise midagi ette võtta ja kambaga ära teha.</p>

	<p>noortekaöö. Tegevuste kõrvalt saavad noored mängida Xboxi, piljardit, õhuhokit, lauajalgpalli, lauatennist ja koroonat. Võimalik käia kooli ja Sooru rahvamaja jõusaalis, võtta osa vallas toimuvatest orienteerumis- ja kepikõnni päevakutest. Laates olemas vabaajakeskus.</p>	
<p>Tõrva linn</p>	<p>Noorsootõtaja – 3,0 ametikohta</p> <p>Tõrva Avatud Noortekeskus on avatud esmaspäevast reedeni kell 13.00-19.00, oleme kokkuleppeliselt ja eriürituste ajal avatud ka nädalavahetusel.</p> <p>Külastajate keskmine arv päevas on 40-60</p> <p>Tegevused: Igapäevaselt on noortel võimalik oma vaba aega sisustada mängides piljardit, lauajalgpalli, õhuhokit, lauatennist ning Xboxi mängukonsoolil või sisustada oma vaba aega mängides lauamänge. Iga nädala teisipäeval toimub Noortekeskuses meisterdusring, kuhu on oodatud kõik käsitööhuvilised. Lisaks on meil ka aktiivselt (iga nädala reedel) tegutsev tüdrukute klubi, mille sihtgrupiks on kõik 10-14-aastased tüdrukud. Samuti tegutseb noortekeskuses näitetrupp „Hingevärvid“ ja lisaks toimub ka iganädalaselt trummi- ja kitarriõpe. Regulaarsed (vähemalt 1 x kuus) pisiüritused on filmiõhtud ja pannkoogipäev. Kord kvartalis kokandusepäev, mille teemaks on tervislik toitumine. Samuti tegutsevad Noortekeskuse ruumides Tantsuklubi HOP oma loov-ja showtantsutreeningutega ning MTÜ Golden South Gym oma taipoksi treeningutega.</p> <p>Veel võimalusi: Tõrva Laulustuudio, Tõrva Kunstistuudio, Tantsustuudio Lys, Kergejõustikutreeningud spordiklubis Viraaž, Muusikakool, Tõrva Võrkpalliklubi, Tõrva Jalgpalliklubi, Orienteerumisklubi KÄBI, võimalik külastada AT Spordiklubi ja SK Viraaži jõusaali ning rühmatreeninguid.</p> <p>Noortekeskus jagab oma tegevuste kohta infot läbi erinevate kanalite, olemas kodulehekülg www.torvanoored.ee, lisaks kodulehekülg sotsiaalmeedias www.facebook.com/TorvaNoortekas, jooksvate ürituste info üleval Tõrva linna koduleheküljel ning nii kooli kui ka linna</p>	<p>- sise skatepark</p> <p>ekstreemspordihuvilistele suvisel perioodil on väga palju noori skatepargis, kuid talvel võimalus puudub.</p> <p>- lõkkekohad Tõrva linnas, kus saaks õhtuti sõpradega aega veeta</p> <p>Noorte huvitegevuse võimaluste parandamine</p> <p>- rohkem harivaid ja kasulikke huviringe nagu joonestamine (kasulik ja oluline just paljudel erialadel ülikooli sisseastumisel), programmeerimine, robotika, mudellennundus, puidutööring. Lisaks erinevad võitluskunstid (maadlus, poks, karate jmt), erinevad tantsustiilid, mis on sobilikud ka poistele nagu breiktants, hip-hop tants või tänavatants.</p>

	välistendidel, Tõrva Gümnaasiumi e-koolis.	
Valga linn	<p>Noorsootöötaja – 3,0 ametikohta</p> <p>Tegevused ANKis: Kunstiring, Kodukultuuriring, Nukuring, Loovusring, piljard, lauatenis, koroon, lauajalgpall, lauamängud, kaardimängud, X – box, Wii</p> <p>Avatud E-R 14:00 – 20:00</p> <p>Päevas külastab ANKi keskmiselt 63 noort.</p> <p>Tegevused väljaspool ANKi</p> <p>Keraamika, mudilasring, lauluring, rahvatants, ehete valmistamine, mudilaste laulu- mänguring, lilleseadering, Max-mary tantsuring, showtants, kabe- ja malering, linetants, viltimine/ klaasimaal, Kodutütred/ Noored Kotkad, Joy, JJ-Street, muusikakool ja MTÜ Kungla</p>	<p>Peamiseks vajaduseks on maja rekonstrueerimine. Hetkel on maja olukord äärmiselt halb, hoone ei pea sooja ja laguneb. Lisaks on linnas vajadus erinevate mehiste huviringide järele, nt. võitluskunstid, tehnikaga ja arvutitega seotud huviringid.</p> <p>Esemetest vajab noortekeskus juurde erinevaid lauamänge, x-boksi ja wii mängu, projektorit, tarvikuid võrgu loomiseks (arvutivõrgu), helitehnikat (et sisustada bändile proovide tegemiseks sobilik ruum). Uuendamist vajavad varaaida vahendid - uued jalgrattad, lumelauad, mäesuusad, suusad, rulluisud ja jääuisud. Lisaks oleks noorte seas vajadus korraliku matkavarustuse vastu, ehk uusi telke, magamiskotte ja madratseid. Arvutiruumi sisustamine kaasaegse tehnikaga. Vajadus jõusaali ja spordivahendite järele, et sisustada noortekeskuses noortele sobilik treeningruum.</p> <p>Noortekeskuse hoovi oleks vajalik lastele ja noortele sobilikke mängu- ja spordiplatse, varjualuseid ja istumiskohti.</p> <p>Vajame ka suurt pop-up telki, millega oleks võimalik esindada ANKi</p>

		erinevatel sündmustel.
Õru vald	<p>Noorsootõtaja - 0,5 ametikohta. Õru Noortekeskus "Noortepada" asub lasteaiaga samas majas. Avatud 5 korda nädalas T -R õhtuti 3 h; L - 12.00 -17.00 Mõnel päeval kauem. Päevane külastatavus keskmiselt 8-9 noort. Üritustel külastatavus suurem</p> <p>Tegevused - noored saavad mängida koroonat, piljardit, lauatennist, surfata internetis.</p> <p>Võimalus kasutada trenadžööre, graatsiakettaid, poksitarvikuid. XBOX-360 ja paljud erinevad lauamängud.</p> <p>Lisaks ANK-i tegevustele on noortel võimalus kasutada Õru puhkeala spordiväljakut, kus saab mängida võrkpalli, korvpalli ja tennist. Puhkealal võimalus mängida disc-golfi ja jalgpalli.</p>	<p>Puudub korralik jalgpalli – ja hokiväljak. Vajame korralikku noortekeskust (maja, mis on mõeldud ainult noortele) ning rohkem noortepäraseid tegevusi.</p>

Erinoorsootöö korraldus Valgamaal

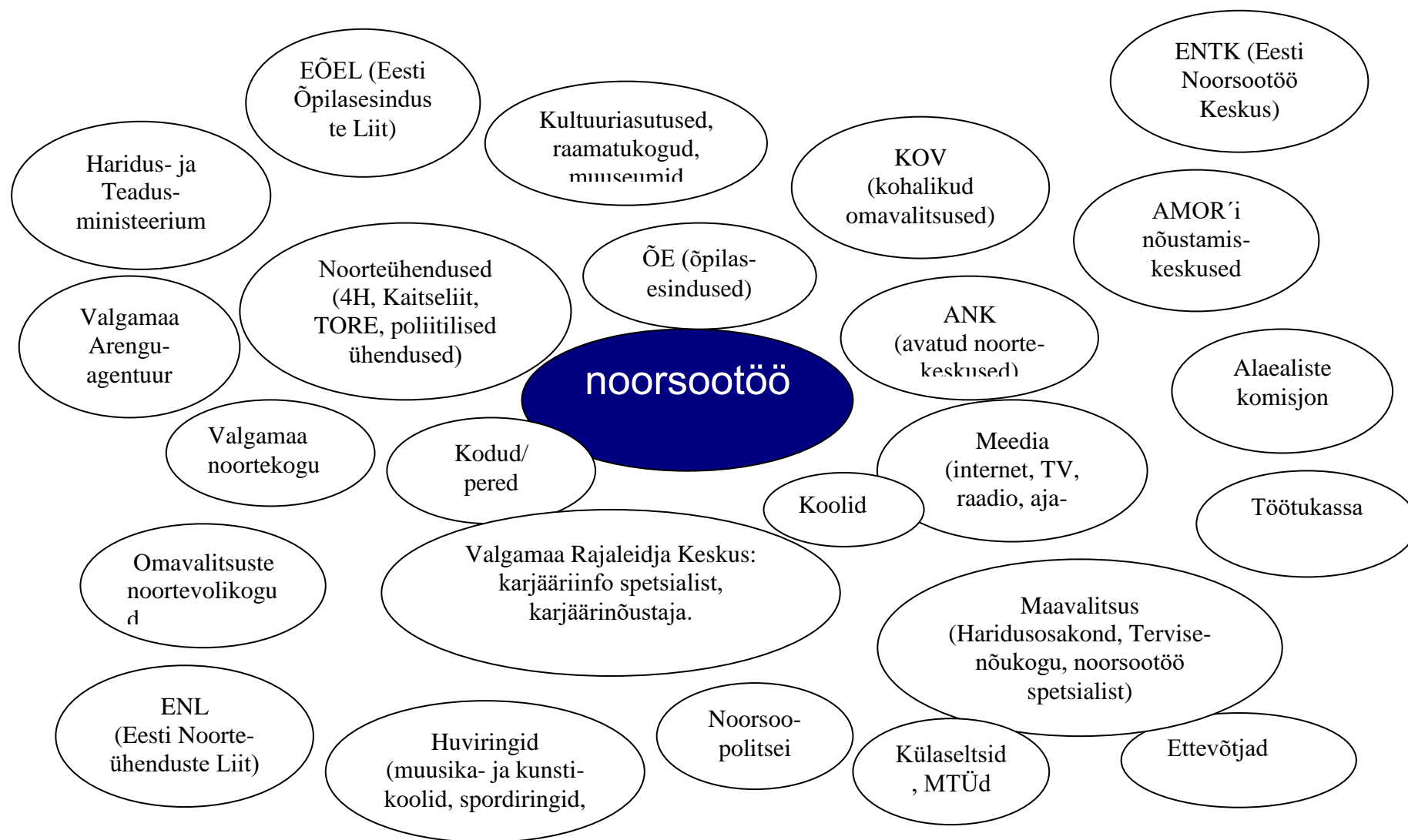
Valga maakonnas töötab kaks alaealiste komisjoni – maakondlik komisjon loodi 1998. aastal Valga Maavalitsuse juurde, kohaliku omavalitsuse komisjon alustas tööd 1.09.2006 Tõrva Linnavalitsuse juures. Komisjon tegeleb ka Helme, Põdrala ja Hummuli noortega. Alaealiste komisjonide pädevusse kuuluvad alaealiste õigusrikkumiste arutelud, mõjutusvahendite määramine ning oma haldusterritooriumil alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö koordineerimine.

Viimase 5 aasta jooksul on õigusrikkumiste arutelude arv maakonnas püsinud 80 juures. 2012. aastal oli viimase 10 aasta madalaim arutelude arv, toimus vaid 69 istungit. Kõige enam kasutatud mõjutusvahend on hoiatus ligi 60% juhtudest. Viimasel (2014) aastal on märgatavalt tõusnud spetsialisti juurde suunamine, seda on võimaldanud just Rajaleidja keskuse olemasolu Valga maakonnas. Veel on viimastel aastatel kasutatud järgmisi mõjutusvahendeid: üldkasulikule tööle suunamine (18%), programmi suunamine (6%). Valga maakonnas pole kasutatud lepitamise võimalust, mille põhjused võivad olla mõjutusvahendi vähene teadvustatus alaealiste komisjonide liikmete poolt (nii selle olemus, kui võimalik kasu), kui ka vähene kättesaadavus – puuduvad professionaalsed lepituse pakkujad.

Erikooli suunamine on samuti vähenenud, nt 2014. aastal ei tehtud ühtegi sellekohast otsust. 2013. aastal toimus kolm suunamist.

Alates 2010. aastast ei rahastata enam Eesti Noorsootöö Keskuse poolt kriminaalpreventiivsete projektide läbiviimist.

Noorsootöö võrgustiku mudel

4. Vajadused

Strateegiaprotsessi käigus vaadeldi noori kahe laiema sihtgrupina: kooliealised noored vanuses 7-18 ning tööeas noored ehk 18+. Neil gruppidel on nii sarnaseid kui ka erinevaid vajadusi.

Vajadused noortel 7-18:

- Tunnustamine ja märkamine
- Ise tegemise ja vastutamise võimalus
- Juhendajate ja täiskasvanute suunamine
- Koosolemist ja koos tegutsemist võimaldavad ruumid
- Osalemise võimalus noori puudutavate otsuste tegemises
- Noorte huvide ja vajaduste tundmine
- Mugavalt kättesaadav teave erinevate võimaluste kohta
- Mitmekesisemad võimalused huvitegevuses
- Laiemad võimalused „mehiste“ huvitegevuste osas
- Suvised töövõimalused
- Kontaktid tööandjatega
- Kutsevaliku ja karjääri planeerimiseks vajalikud teadmised
- Suhtlusvõimalus teiste paikkondade ja riikide noortega.
- Noori toetav võrgustik

Vajadused noortel 18+:

- Tunnustamine ja märkamine
- Koosolemist ja koos tegutsemist võimaldavad ruumid
- Mugavalt kättesaadav teave töö, huvitegevuse ja asjaajamise kohta
- Paremad võimalused huvitegevuses
- Kutsevaliku ja karjääri planeerimiseks vajalikud teadmised
- Tööotsinguga seotud teadmised ja nõustamine
- Suhtlusvõimalus teiste noortega.
- Sobivad ja meelepärased töökohad
- Elukoht töö lähedal

5. Visioon

Strateegia töörühm vaatas Valgamaa noorsootöö kaugemat tulevikku kahest aspektist. Esiteks kirjeldati ideaalset noorsootöö keskkonda aasta 2020 perspektiivis. Teiseks sõnastati, milliseks tahame kujundada oma sihtrühma ehk noori vanuses 7-26.

Noorsootöö keskkond aastal 2020

Valgamaa poistel ja tüdrukutel, noormeestel ja neiudel on rohkelt võimalusi, et tegeleda meelepäraste huvialadega ning leida oma kutsumus. Nii noorsootöötajad kui ka koolide huvijuhid tunnevad noorte vajadusi ning leiavad nende huvidele rakenduse.

Noorsootöö keskkond tagab valmisoleku tööeluks läbi toimiva karjäärinõustamise, kättesaadava info ning tiheda koostöö tööandjatega. Tänu selle leiavad kõik Valgamaa noored endale sobiva ja meelepärase töökoha või väljundi ettevõtluses.

Valgamaa noorsootöö tegijate vahel on tihe koostöö, mille keskmes on noore inimese areng. Nende vahel valitsev sallivus, sõbralikkus ning teineteist toetav suhtumine on eeskujuks noortele. Noorsootööd ning noorte arengut toetab ka kaasaegne haridussüsteem.

Valgamaal on noortesõbralik, noori tunnustav ning nende aktiivsust soosiv keskkond, mis motiveerib neid siduma oma tulevikku Valgamaaga. Igas kogukonnas on noorte jaoks olemas kogunemiskohad asjakohase sisustuse ning vajadusel juhendajaga. Valgamaa noored hindavad oma kodukohta ning löövad aktiivselt kaasa selle paremaks muutmises.

Aastal 2020 on Valgamaa noored ...

LOOVAD – julged, ettevõtlikud, innovaatilised, uudishimulikud, nad julgevad mõelda ja teha teistmoodi;

ARENGUTAHTELISED – muutustega kohanevad, ettenägelikud ja analüüsivõimelised, armastavad õppida, luua, algatada ja teostada;

POSITIIVSED – rõõmsameelse hoiakuga, naeratusena näol, endasse usuvad, motiveeritud;

VASTUTUST VÕTVAD – aktiivsed, ettevõtlikud, iseseisvad, seaduskuulekad, vastutustundlikud;

SALLIVAD – kultuurilist mitmekesisust austavad kodukoha patrioodid.

6. Eesmärgid

Valgamaa noorsootöö üldeesmärk on:

LUUA KESKKOND, MIS TAGAB NOORTE AKTIIVSE ELUHOIAKU, KOOSTÖÖVALMIDUSE NING EDU TÖÖELUS JA AVARAD VÕIMALUSED ENESETEOSTUSEKS.

Üldeesmärgini jõutakse kaheksa strateegilise eesmärgi saavutamise kaudu.

Eesmärk 1 – Nii koolisisene kui ka avatud noorsootöö toetab noortes algatusvõime ja aktiivsuse tõusu

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

- Tõsta koostöövalmidust kooli ja kooliväliste üksuste vahel: kool, KOV, ANK, osaluskogud, MTÜd, klubid jne
- Suurendada koostööd kooli sees ÕE, huvijuhi ja KOV juhtide vahel – ideed ja vajadused viia otsustajateni
- Jagada vastutust noorte ja juhendajate vahel
- Toetada noote ideede elluviimist, andes neile rohkem vastutust ja piisavalt täiskasvanute tuge
- Viia rohkem kaasaegseid kasvatamist puudutavaid teadmisi lapsevanemateni
- Soodustada lapsevanemate aktiivset osalust
- Tagada vajaliku info kättesaadavus noortele arusaadavas keeles
- Käivitada ja taaskäivitada omavalitsustes noortevolikogud
- Õppida noori kuulama ja kaasama
- Käivitada tegevusi, mis arendavad noore eneseväljendust ja julgust
- Teadvustada noortega töötavate inimeste osatähtsust ning tasustada neid võrdväärselt haridustöötajatega
- Noorsootöötajad ja huvijuhid on teadlikud enesetäiendamise võimalustest ning omavad vastavat haridust või kutset
- Noorsootöötajate koolituste süsteemi väljatöötamine ja arendamine

Eesmärk 2 – Valgamaal on rohkem „mehiseid“ huviringe tasakaalustamaks tüdrukute-poiste harrastusvõimalusi

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

- Kaasata sobivad ja motiveeritud juhendajad ning toetada neid ning kaasata toetajaid
- Leida üles õiged huvigrupid ning luua rahastamisvõimalused
- Tõmmata üldsuse tähelepanu „mehiste ringide vajadusele ning alkatada ühisüritusi ja ringijuhtide ümarlaudu

Eesmärk 3 – kõik huvihariduse ja -tegevuse võimalused on maksimaalselt kasutatud

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

- Tugevdada vanemate ja koolide ning omavalitsuse koostööd
- Võtta paremini kasutusele olemasolevad ruumid, kohandada neid laste ja noorte jaoks
- Kasutada rohkem nädalavahetustel tühjalt seisvaid ruume
- Luua piirkondlikke huvialakeskusi olemasolevate ruumide baasil
- Tagada informatsiooni kättesaadavus
- Leida paindlike lahendusi noorte huvitegevuses

- Kaasata noorsootöösse lapsevanemad ning rakendada nende oskusi noorsootöö ja huvitegevuse mitmekesistamiseks
- Luua süsteem ja keskkond, mis võimaldaks ringijuhendajatel „ringelda“ ehk luua mobiilseid ringe („juhendaja kohvris“)
- Soodustada kohalike omavalitsuste vahelisi kokkulepped huvitegevuste võimaluste parandamiseks maakonnas

Eesmärk 4 – noortegrupid on üksteise suhtes mõistvad ja teevad koostööd

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

- Õpetada nii noortele kui ka täiskasvanutele rohkem kooskusi - tunnustamist, kaasamist, kuulamist ja tolerantsust.
- Viia koostööprojektide kaudu eri paikkondadest, erinevate huvidega ja/või eri rahvustest noori rohkem kokku
- Luua võimalusi eri põlvkondi ühendavateks üritusteks ja projektideks.
- Jagada rohkem positiivset teavet erinevate omapäradega ja elustiilidest noortest
- Noorsoojuhtidele ja noortele rohkem ühiseid koolitusi
- EVSi teadlikkuse tõstmine

Eesmärk 5 – noortel ja noorsootöö tegijatel on hõlpsasti kättesaadav vajalik ja värske informatsioon

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

- Analüüsida, millist teavet vajavad erinevatesse huvi- ja vanusegruppidesse kuuluvad noored
- Anda infot „noorte keeles“ ja noortele sobivates infokanalites (noorteportaalid, noortekeskused, kohalike lehtede noortelised jne)
- Õpetada noori oma vajadusi ja soove analüüsima ning endale vajalikku teavet otsima
- Rohkem jagada infot näost-näku suheldes („räägi inimesega“)
- Noorteportali Tankla lingid (lastekaitse, tervisenõustamine jms) muuta sisutihedamaks, kasutajasõbralikumaks ning panna toimima

Eesmärk 6 – Noorsootöö osapooled teevad järjepidevat koostööd.

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

- Korraldada igas omavalitsuses regulaarseid ümarlaua kohtumisi noorsootöö osalistega (ametnikud, lapsevanemate esindajad, õpilasesinduse liikmed, huvijuht, noorsootöötaja, karjäärinõustaja, ringijuhid, noorteorganisatsioonid, noorsoopolitsei jne)
- Korraldada regulaarselt noorsootöö osaliste maakondlikke ühiseid üritusi, kuhu on kaasatud kõik osapooled
- Jälgida, et strateegia ei jää paberile, vaid viiakse ellu

Eesmärk 7 – noored on teadlikud õppimisvõimalustest ning oskavad teha enda ja ühiskonna vajadustest lähtuvaid kutsevalikuid

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

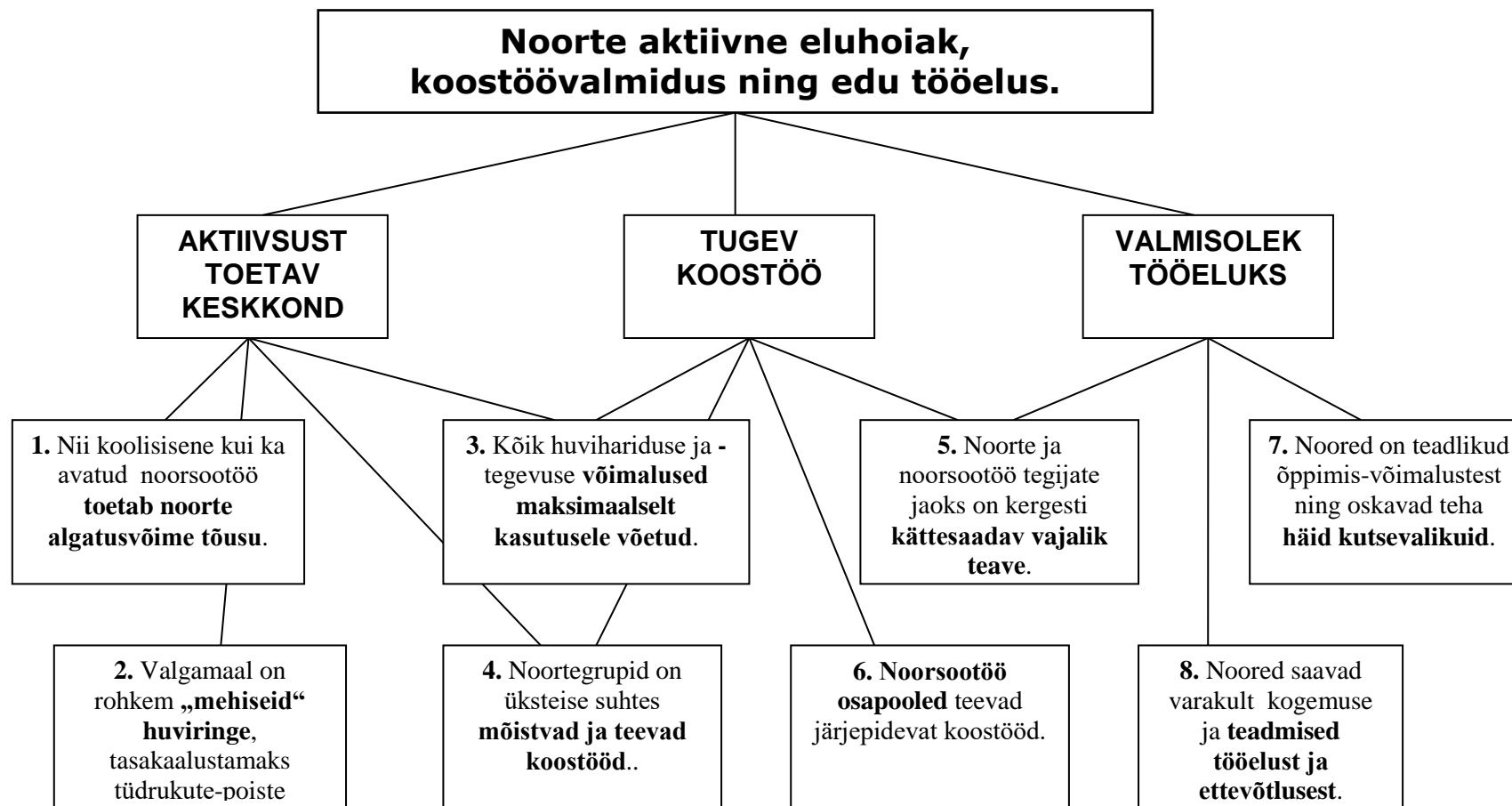
- Käivitada igas koolis süsteemne ja professionaalne karjääriõpe
- Tõsta karjääriteenuste osutajate motiveeritust ja professionaalsust
- Viia läbi koolides rohkem kutsevalikule suunatud üritusi: töövarjupäevad, karjääripäevad koos vanematega
- Rakendada noortega rohkem eneseanalüüsi
- Viia karjääriinfo rohkem „noorte keelde“ ja noorte infokanalitesse
- Korraldada kutseharidust andvates asutustes avatud uste päevi alates 7 - klassis õppivatele õpilastele
- Viia läbi kutseõppe messe koostöös Lõuna-Eestis koolidega

Eesmärk 8 – noored saavad varakult eakohase kogemuse tööelust ja ettevõtlusest.

Eesmärgi saavutamiseks tuleb:

- Rakendada tööelu tutvustavaid meetmeid nagu töövarjupäevad, malevad, töölaagrid, ettevõtete külastused jne
- Laiendada õpilasfirmade loomist nii koolis kui ka väljaspool seda
- Algatada kohalikke diskussioone noorte ja tööandjate vahel
- Motiveerida tööandjaid rohkem koolinoortele pakkuma suvist tööd ja mitmekesist tööd
- Avaliku sektori teavitamine noorte praktikale võtmise olulisusest. Motiveerida avalikku sektorit võtmaks rohkem tööle praktikante

Valgamaa noorsootöö eesmärgipuu

7. Tegevuskava 2015 - 2020

EESMÄRK	ÜLESANDED	SAAVUTUSNÄITAJAD	TÄITJAD
1. Nii koolisisene kui ka avatud noorsootöö toetab noorte algatusvõime tõusu.	1.1 Tagada avatud noorsooteenuse kättesaadavus (ruumid + palgaline töötaja) igas kandis (<i>sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneeringu mõistes</i>).	<ul style="list-style-type: none"> Noortekeskus igas omavalitsuses, teenus igas omavalitsuses 	Omavalitsused
	1.2 Suurendada koostööd kooli sees ÕE, huvijuhi ja KOV juhtide vahel – ideed ja vajadused viia otsustajateni	<ul style="list-style-type: none"> Vastavate ürituste arv igas koolis 	Üldhariduskoolid
	1.3 Jagada vastutust noorte ja juhendajate vahel. Toetada noorte ideede elluviimist, andes neile rohkem vastutust ja piisavalt täiskasvanute tuge.	<ul style="list-style-type: none"> Noorte poolt algatatud ja läbiviidud ürituste arv 	Huvijuhid, noorsootöötajad
	1.4 Viia rohkem kaasaegseid kasvatamist puudutavaid teadmisi lapsevanemateni ja soodustada lapsevanemate aktiivset osalust	<ul style="list-style-type: none"> Lapsevanematele suunatud ürituste arv 	Huvijuhid
	1.5 Kaasata noori otsustusprotsessidesse, luua noortevolikogusid	<ul style="list-style-type: none"> Noorte volikogude arv 	KOV, ANK
	1.6 Arendada noortega töötavates inimestes noorte kaasamise ja kuulamise oskusi	<ul style="list-style-type: none"> Koolituspäevade ja osalejate arv 	Koolid, ANK
	1.7 Käivitada tegevusi, mis arendavad noore eneseväljendust ja julgust	<ul style="list-style-type: none"> Projektide ja ürituste arv 	Koolid, ANK
2. Valgamaal on rohkem „mehiseid“ huviringe, tasakaalustamaks tüdrukute-poiste harrastusvõimalusi	2.1 Luua kogukondades „mehiseid“ huvivõimalusi <ul style="list-style-type: none"> Kaasata sobivaid ja motiveeritud juhendajad ning toetada neid Sõlmida koostöö ettevõtjatega ning teiste toetajatega Tõmmata meedias üldsuse tähelepanu „mehiste ringide 	<ul style="list-style-type: none"> „Mehiste“ ringide arv „Mehiste“ ühisürituste ja osalejate arv 	Kogukonnad; MTÜd, KOVd , ettevõtjad

	<p>vajadusele</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algatada rohkem „mehiseid“ ühisüritusi - Leida huvigrupid tõmmata nad kodunt välja 		
<p>3. Kõik huvihariduse ja võimalused on maksimaalselt kasutatud</p>	<p>3.1 Sõlmida kokkuleppeid huvitegevuste võimaluste parandamiseks maakonnas</p>	Kokkulepete arv	KOV
	<p>3.2 Parandada huviringide kättesaadavust</p> <ul style="list-style-type: none"> - Transpordi korralduse parendamine - Luua „ringlevaid“ ja mobiilseid huviringi 	<p>Transpordist sõltuvate noorte arv huviringides. Mobiilsete huviringide arv.</p>	KOV, kogukonnad
	<p>3.3 Noorte ühisürituste avamine ka 18+ noortele</p>	<p>18+ avatud ürituste arv, 18+ osalejate arv</p>	MV, KOV, ANK
	<p>3.4 Võtta paremini kasutusele olemasolevad ruumid, sealhulgas nädalavahetustel, kohandada neid laste ja noorte jaoks</p>	<p>Noortele avatud ruumide arv</p>	KOV, Valga Kutseõppekeskus

EESMÄRK	ÜLESANDED	SAAVUTUSNÄITAJAD	TÄITJAD
4. Noortegrupid on üksteise suhtes mõistvad ja teevad koostööd.	4.1 Õpetada nii noortele kui ka täiskasvanutele rohkem koostööoskusi - tunnustamist, kaasamist, kuulamist ja tolerantsust.	Koolituspäevade ja osalejate arv	ANK, MTÜd, noorsootöötajad, koolid.
	4.2 Viia koostööprojektide kaudu eri paikkondadest, erinevate huvidega ja/või eri rahvustest noori rohkem kokku.	Koostööprojektide, ürituste ja osalejate arv	ANK, MTÜd, noorsootöötajad, koolid
	4.3 Luua võimalusi eri põlvkondi ühendavateks üritusteks ja projektideks.	Projektide, ürituste ja osalejate arv	ANK, MTÜd, noorsootöötajad.
	4.4 Jagada rohkem positiivset teavet erinevate omapärade ja elustiilidega noortest	Juhtumiste arv	ANK, Partnerluskogu
5. Noortel ja noorsootöö tegijatel on hõlpsasti kättesaadav vajalik ja värsk info	5.1 Noorteportaali käivitamine & arendamine - Analüüsida, millist teavet vajab erinevatesse huvi- ja vanusegruppidesse kuuluvad noored - Teha vajalik info kättesaadavaks noortele arusaadavas keeles	Külastuste arv, positiivne tagasiside, portaali uuendamise sagedus, portaali statistika	MV (noorsootöö spetsialist), ANK
	5.2 Anda infot „noorte keeles“ ja noortele sobivates infokanalites (noorteportaalid, noortekeskused, kohalike lehtede noortelised jne)	Noortepäraste infokanalite arv, nende kasutamise tihedus	Kõik
	5.3 Õpetada noori oma vajadusi ja soove analüüsima ning endale vajalikku teavet otsima	Vastavate koolituste arv, osalejate hulk	Koolid, ANK
	5.4 Anda rohkem ka vene- läti- ja inglisekeelset infot, et soodustada integreerumist ja noorte koostööd	Vene- ja lätikeelse info maht	Valga LV, MV
	5.5 Tõsta noorte probleemkäitumise põhjuste alast teadlikkust	ANK ide ja koolide arv, kus on toimunud	ANK, KOV,

		vastavaid üritusi	koolid Alaealiste komisjon
6. Noorsootöö osapooled teevad järjepidevat koostööd	6.1 Korraldada igas omavalitsuses regulaarseid ümarlaua kohtumisi noorsootöö osalistega (ametnikud, lapsevanemate esindajad, õpilasesinduse liikmed, huvijuht, noorsootöötaja, karjääriinõustaja, ringijuhid, noorteorganisatsioonid, noorsoopolitsei jne)	KOV arv, kus koostööstruktuurid toimivad, koostööürituste (ümarlaudade) sagedus	KOV
	6.2 Korraldada regulaarselt noorsootöö osaliste maakondlikke ühised üritusi, kuhu on kaasatud kõik osapooled	Ürituste arv, erinevate osalejate arv	MV, ANK
	6.3 Õppida tunnustamist, kaasamist, kuulamist ja tolerantsust, et olla valmis tõhusamat koostööd tegema.	Koolituspäevade ja osalejate arv	ANK, KOV, MV,
	6.5 Rakendada noorte õigusrikkumiste, sõltuvusainete tarbimise ennetamisele suunatud programme ja projekte ning sekkumismehhanisme. 6.6 Koostöö alaealiste komisjonidega, vähendamaks noorte õigusrikkumisi ning kaasata noortekeskuseid	Projektide arv, osalejate arv ANKide töötajad teevad koostööd laste heaolu võrgustikuga	ANK, KOV, Valgamaa Rajaleidja Keskus Alaealiste komisjon
7. Noored on teadlikud õppimis-võimalustest ning oskavad teha õigeid kutsevalikuid	7.1 Käivitada igas koolis süsteemne ja professionaalne karjääriõpe ja -teenuse pakkumine	Karjääriõppetegevuse maht koolides, karjääriteenuste saajate arv	Koolid, Valgamaa Rajaleidja Keskus
	7.2 Tõsta karjäärikoordinaatorite (KK) motiveeritust ja professionaalsust	KK tegevuse ja väljaõppe osalemise maht	Koolid, Valgamaa Rajaleidja Keskus
	7.3 Viia läbi rohkem kutsevalikule suunatud üritusi:	Ürituste ja osalejate arv	Koolid, Valgamaa

	töövarjupäevad, ettevõtete külastused, karjääripäevad (karjääritöötoas ja tööklubid), karjääriinfo jagamine vanematele jne		Rajaleidja Keskus
	7.4 Kutseõpet ja -haridust andvates koolides avatud uste päevad ka noorematele (alates kolmandast kooliastmest) õpilastele	Ürituste ja osalejate arv	KÕK, Koolid
	7.5 Viia läbi töö- ja haridusmesse koostöös Lõuna-Eestis koolide ja ettevõtjatega	Messidel osalejate arv	MV, koolid, KÕK, Valgamaa Rajaleidja Keskus Ärikubi, Töötukassa

8. Noored saavad varakult kogemuse ja teadmised tööelust, ettevõtlusest ja oskused tööturule siirdumiseks	8.1. Majandusõppe ja õpilasfirmade rakendamine Valgamaa koolides ja väljaspool kooli.	ÕF arv, majandusõpet andvate koolide arv	Koolid, Kogukonnad.
	8.2 Rakendada tööelu tutvustavaid tegevusi nagu töövarjupäevad, malevad, töölaagrid, ettevõtete külastused, vabatahtlik töö jne.	Ürituste ja osalejate arv	Koolid, Valgamaa Rajaleidja Keskus
	8.3 Algatada kohalikke diskussioone noorte ja tööandjate vahel - Tõsta tööandjate teadlikkust koolinoortele pakutava suvise töö ja mitmekesist vajalikkusest - Arendada edasi infosüsteem, mis annaks teada suvisest töö ja tööjõu pakkumisest	Ürituste ja osalejate arv, suvel töötavate noorte arv, portaalis olevate töö ja tööjõu pakkumiste arv, leheküllastuste arv	Töötukassa, Valgamaa Rajaleidja Keskus
	8.4 Tööturule sujuva ülemineku kujundamine - CV ja motivatsioonikirja koostamine koolis - Tööturu olukorra tutvustamine koolis Tööportaalide tutvustused, s.h.EURES	Ürituste ja osalejate arv. Kooli lõpetajatel kandideerimisdokumentide olemasolu arv	Koolid, Valgamaa Rajaleidja Keskus Töötukassa

8. Strateegia seire ja hindamine

Koordineerivas rollis on Valga Maavalitsus koostöös MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tanklaga. Valgamaa noorsootöö arengustrateegia seiret teostab noorsootöö strateegia töögrupp (vaata lk 2) koostöös Valgamaa noortekoguga.

Seireinfot koguvad Valga Maavalitsus, Valgamaa Rajaleidja Keskus ja teised vastavate valdkondadega tegelevad töögrupi liikmed.

Strateegia täitmist analüüsitakse kaks korda aastas. Analüüsi tulemusena valmib kord aastas seireraport, milles kajastuvad ka statistilised näitajad. Seireraporti koostamist koordineerib Valga maavalitsus.

Kord aastas toimub avatud seminari vormis maakondlik noorsootöö osapoolte võrgustiku üldkogu, kus antakse tagasisidet strateegia elluviimise ja seire kohta, kogutakse teavet uute vajaduste ja ideede kohta ning vajadusel tehakse muudatusi strateegia tegevuskavva. Seminari regulaarse toimumise eest vastutavad Valga Maavalitsus ja MTÜ Noorsootöökeskus Tankla.

Strateegia uuendamine võetakse ette aastal 2019.

Lisa 1

Kasutatud kirjandus

- Valgamaa aastaraamat 2014, Valga Maavalitsus, Valga 2015
- Noortevaldkonna arengukava 2014-2020
- Eesti Statistikaamet
- Valgamaa rahvastikuregister 2015, Valga Maavalitsus, Valga 2015
- Eesti Hariduse Infosüsteem 2015
- Noorsootöö seadus
- Noorsootöö strateegia 2006-2013